

Magyarországon 1873-ban elrendelték a cigányság összeírását, hogy ez kiinduló alap lehessen a probléma további megoldásához. Ezentúl azonban semmilyen intézkedés nem történt az államapparátus részéről. József főherceg volt az, aki birtokán helyezte el a cigányokat, és telepeket hozott létre. A trianoni határ cigány családokat is szétszakított. A romák jelentős számban rekedtek országhatáron kívül. Az 1930-as évektől a cigány probléma újból, mint faji probléma került előtérbe. A cigányt nemcsak alacsonyabb rendűnek tartották, de emberszámba sem vették. A cigánykérdés megoldását úgy képzelték el, hogy nem beolvasztani, hanem elkülöníteni, kiirtani kell, mivel az alacsonyabb rendű faj (náci fajelmélet). A II. Világháborút az európai cigányság tragédiaként élte át.

1945. után a rendszer egyenlőség eszméje a teljes foglalkoztatás gyökeres fordulatot hozott életükbe. Magyarországon, így Biharkeresztesen is a cigányok eddigi életük során először hitték, hogy a hátrányos megkülönböztetésnek vége, életesélyük azonos a többi magyar állampolgáréval. Lett munkahelyük, nem üldözték őket. Mindazok, akik ezt felismerték, és értékelték, szabadulni akartak a cigány lét stigmájától, asszimilálódtak. Az ebben az időszakban a megnövekedett idegenforgalom a cigányzenére igényt tartott. Biharkeresztesen az akkor még Bocskai étteremben több zenekar vállalt munkát, a helyi ÁFÉSZ alkalmazásában.

Minden biztonnyal saját kulturális kincsük hirtelen felértékelése ébresztette fel bennük az öntudatot, és az önmegebecsülést. A viszonylagos létbiztonság miatt úgy érezték, hogy a korábbi helyzetükhöz képest előbbre léptek. A biharkeresztesi Fa- Fém- és Építőipari KTSZ-ben dolgozó cigány családok munkájuk révén biztos megélhetéshez jutottak. A fővárosba ingázó cigány munkavállalók száma is jelentős volt. Az asszonyok helyben és a környező településeken alkalmi munkát vállaltak, ők kapálni és libát tépni jártak (szezónálisan).

A rendszerváltással először a munkahelyek szálltak el, majd a szociális háló foszlott széjjel. A romák visszazuhantak szociális és a munka világának terén. Közép- és Kelet-Európa kormányait, országait hasonló problémák, és megoldásbeli nehézségek nyomasztják.

Következésképpen az elmúlt években konszenzus kezd kialakulni abban, hogy a roma kisebbség többé nem zárható ki a jogait és értékeit egyesítő európai nemzetek közösségéből. Az Európa Tanács parlamenti közgyűlése, ennek bizottságai, illetve miniszteri bizottsága 1969-től, az ENSZ Emberi Jogok Bizottsága 1977-től kezdődően szentelt figyelmet a cigányság hátrányos megkülönböztetésének. 1993 óta a cigányság helyzetének kérdésköre az Európa Tanács legfőbb prioritásai közé tartozik. A célok között egyaránt szerepel a kisebbség védelme, a fajgyűlölet, és a társadalmi leszakadás elleni harc. Az Európai Unió Bizottsága 2000. novemberi éves jelentésében megállapítja, hogy kormányunk támogatást biztosított az oktatás, a kultúra, a foglalkoztatás, a lakásügy, az egészségügy és a diszkrimináció ellenesség terén. Magyarország 1999-ben egy oktatási témájú, 2000-ben egy NEKH roma társadalmi integrációs programra nyert támogatást.

A Biharkeresztesen élő cigány családok életében ezek a tervek és támogatások – a lakásügy kivételével – nem hoztak jelentős változást. (Több család szociálpolitikai támogatással korszerű, új lakást épített.)

Utóirat:

A cigányság történelmének objektív bemutatásán keresztül említést tettem a biharkeresztesi cigányok helyzetéről.

Biharkeresztesen Cigány Kisebbségi Önkormányzat működik (elnöke: Mohácsi Géza).

A közelmúltban alakult a térség első cigány érdekvédelmi szervezete, amelynek igen nagy szerepe lesz a pályázatok benyújtásánál (BCDÉSZ)

A településen román nemzetiségű kisebbségi önkormányzat is működik, (elnöke: Oláh János)

A települési önkormányzat polgármestere Fülöp Mihály. A három önkormányzat együttműködése példaértékű a többi önkormányzat számára.

2005-ben a világbank és a Nyitott Társadalmi Intézet (OSI) kezdeményezésére 10 éves Roma Integráció évtized kezdődött.

Célja: a romák helyzetének javítása.

Felhasznált irodalom:

- Magyarországi cigánykérdés dokumentumokban, Kossuth Könyvkiadó 1986.
- Szuhai Péter: Magyarországi cigányság kultúrája, Budapest 1999.
- Rostás Farkas György – Karsai Ervin: Budapest 1992. Cigányok története
- Hosszú-távú roma társadalom (vitaanyag) Budapest 2001.
- Tóthné Kincstári Irén: A cigányság történelme 2005. augusztus 4.

Közreadta: Mohácsi Géza a biharkeresztesi CKÖ elnöke